

"שני מכשולים עמדו להתעתמנות בראשיתה: התשלום הגבוחה بعد התעתמנות עצמה והחשש מפני הגיוס לצבא התורכי. שניים הומתקו במידה רבה בהשתדלות הקונסולים והחכם באשי בקושטא. בהדרגה בוטל התשלום ולנטיני נים החדשניים ניתנו פטור מגיוס למשך שנה תמיימה. מעתים חשבו בשנת תרע"ה כי המלחמה תמשך למעלה משנה אחת".

(תולדות ההגנה).

רבים היו המתעתמנים ואנחנו ביניהם. בשעה טובה ומצחפת היו לאזרחי מדינת טורקיה רבתי, עותומניים שווים זכויות וחובות. אינני יודעת מה היו זכויותינו אבל בחובות הרגשנו יפה. וקודם כל הגיוס לצבא. המלחמה נמשכה, כאמור, ארבע שנים ולא שנה אחת כפי שסבירו הכל. ושלשת השנים שעליון לא חל הפטור משרות בצבא — היו קשות בסוגיה זו. החיל התורכי היה רעב, קרוע, מכונם ומושפל. אין כל פלא, איפוא, שרבים היו משתמשים מהשירות אם על-ידי כופר, סוכרה, או סתם פאראר (עריקים).

ביתנו גם הוא טעם מכל ה"מטעים" הללו. אם לא שולם כופר بعد אי שירות בצבא — שולמו לפחות בקשיים (שוד חד) למיניהם ועובדות סוכרה. גם עריקים היו במשפחה ואין זה משנה אם היה זה בגל לשיבושים בחו"ז גיל בשעת העתקת הפספורט הרומי לנפוז התורכי ואבא נרשם בגל שונה מגילו וחוייב, בשל כך, להתגייס לצבא או להסתתר כעריק. ולהזדה, נוספת שנה לגילו בשל אותו שבוע אחרון לחודש דצמבר שבו נולד. היה צורך בהסבירם ושתדלות מלווה בקשיים כרגע, כדי להעמידם על טעותם ולמנוע גיוסו לצבא לפני גיל הגיוס.